

**Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного та господарського права

**МАТЕРІАЛИ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

дисципліни

**«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО
(ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»**

Дніпропетровськ
НГУ
2010

**Матеріали інформаційно-методичного
забезпечення дисципліни «Інтелектуальна
власність» / Упоряд. Ю.О.Легеза. – Д.:
Національний гірничий університет, 2010. – 32 с.**

Упорядник:

Ю.О.Легеза, к.ю.н., доцент кафедри

Затверджено до видання редакційною радою НГУ (протокол № 3 від 15.03.2010) за поданням методичної комісії напряму підготовки 0601 Право (протокол №3 від 02.03.2010).

Подано інформаційно-методичне забезпечення цих видів освітньої діяльності з дисципліни «Цивільне право (загальна частина)»

Відповідальний за випуск завідувач кафедри цивільного та господарського права, к.ю.н., доц. Кірін Р.С.

Друкується у редакційній обробці упорядників.

ЗМІСТ

1. Навчальна програма нормативної дисципліни «Цивільне право (загальна частина)».....	
1.1. Вступ.....	
1.2. Робоча програма нормативної дисципліни «Цивільне право (загальна частина)».....	
1.3. Зміст тем дисципліни.....	
1.4. Теми завдань для контрольних робіт.....	
1.5. Методичні вказівки до написання контрольних робіт.....	
1.6. Засоби для проведення підсумкового контролю.....	
2. Методичні рекомендації до самостійного вивчення нормативної дисципліни «Цивільне право (загальна частина)».....	
2.1. Вступ.....	
2.2. Путівник джерелами інформації.....	
2.3. Контрольні питання для самостійного вивчення знань з дисципліни «Цивільне право (загальна частина)».....	
2.4. Рекомендована література.....	

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Цивільне право”

*освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
напряму 6.030401 Право*

Чинний від 2010.01.01

Видання офіційне

Дніпропетровськ
НГУ
2010

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

Кафедрою цивільного та господарського права

2 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом ректора Національного гірничого університету
від ___ січня 2010 р. № ___

3 ВВЕДЕНО

вперше

4 РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ

Легеза Юлія Олександрівна, доцент кафедри цивільного та господарського права, кандидат юридичних наук.

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Національного гірничого університету.

1.1. Вступ

Цивільне право є нормативною дисципліною для студентів всіх форм навчання і напрямів підготовки.

Основні завдання підготовки полягають в тому, щоб закласти основи правових і економічних аспектів цивільно-правових відносин.

Цей стандарт є складовою стандартів вищої освіти Національного гірничого університету.

Програма навчальної дисципліни - нормативний документ, який складається на підставі освітньо-професійних програм підготовки (ОПП) бакалаврів напрямку 6.030401 Право.

Програма визначає компетенції та відповідні змістові модулі, що підлягають засвоєнню студентами, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр права.

Змістовий модуль – сукупність навчальних елементів, що поєднана за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові та подана в освітньо-професійній програмі підготовки фахівців (ОПП).

Модуль – задокументована сукупність змістових модулів, що реалізується певними видами навчальних занять з визначеними цілями (лекції, практичні, семінарські тощо).

Компетенції, що визначені в програмі, є об'єктом діагностики під час контрольних заходів.

У результаті вивчення дисципліни «Цивільне право (загальна частина)» студенти повинні

знати:

- предмет та систему цивільного права;
- джерела цивільного права, юридичну природу його окремих інститутів;
- дію цивільного законодавства у часі, просторі, за колом осіб;
- підстави виникнення цивільних прав та обов'язків;
- межі здійснення цивільних прав та способи їх захисту;
- суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин;
- вплив часу на здійснення та захист цивільних прав;
- особисті немайнові права фізичних осіб;
- поняття, зміст, види, підстави виникнення, припинення та захисту речових прав;
- авторські та суміжні права, право промислової власності, право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг;
- особливості спадкового правонаступництва та порядок захисту спадкових прав;

уміти:

- орієнтуватися в чинному цивільному законодавстві;
- аналізувати юридичні факти, які є підставами встановлення цивільно - правових відносин;
- тлумачити чинне цивільне законодавство;

- правильно застосовувати норми цивільного права до конкретних життєвих ситуацій;
- складати проекти основних цивільно-правових документів.

1.2. Галузь використання

Стандарт поширюється на кафедри НГУ, що ведуть викладання нормативної дисципліни «Цивільне право».

Стандарт встановлює:

- компетенції, що має опанувати бакалавр, який навчається на базі ОПП молодшого спеціаліста з гірництва;
- перелік змістових модулів, що опосередковує освітні та професійні компетенції;
- розподіл навчального матеріалу за видами занять;
- норми часу на викладання та засвоєння інформаційної бази для заочної форми навчання;
- форму підсумкового контролю;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки;
- інформаційно-методичне забезпечення навчальної дисципліни;
- вимоги до засобів діагностики.

Стандарт придатний для цілей сертифікації фахівців та атестації випускників вищих навчальних закладів.

1.3. Нормативні посилання

2.1. Закон України «Про вищу освіту».

2.2. Освітньо-професійна програма вищої освіти підготовки бакалаврів за напрямом 6.030401 Право.

2.3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 № 642. «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента».

2.4. СВО НГУ НМЗ-05. Нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 138 с.

1.4. Базові дисципліни

- «Теорія держави і права»;
- «Основи римського цивільного права»
- «Юридична деонтологія»
- «Історія держави та права України»
- «Судові та правоохоронні органи України»
- «Конституційне право України»

1.5. Обсяг дисципліни

Загальний обсяг – 6 кредитів ECTS (216 академічних годин).

Аудиторні заняття – 3,6 кредити ECTS (130 академічних годин).

Самостійна робота – 2,4 кредити ECTS (86 академічних годин).

1.6. Компетенції, що набуваються, та зміст дисципліни

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
№1	<p>Визначати цивільне право як галузь права, як юридичну науку, як галузь законодавства та як навчальну дисципліну.</p> <p>Класифікувати цивільно-правові відносини.</p> <p>Характеризувати ознаки цивільно-правових відносин.</p> <p>Визначати особливості фізичних осіб як суб'єктів цивільно-правових відносин.</p> <p>Знати правові підстави та наслідки визнання фізичної особи недієдатною, обмежено дієдатною, померлою або безвісно відсутньою.</p> <p>Охарактеризувати юридичну особу як суб'єкта цивільно-правовідношення.</p> <p>Класифікувати юридичних осіб.</p> <p>Знати порядок державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.</p> <p>Визначати роль держави у цивільно-правових відносинах.</p> <p>Охарактеризувати види об'єктів цивільних правовідносин.</p>	Лекції - 1 семестр, I чверть (1...8 тиждень)			
		Аудиторні – 2 години на тиждень			
		Передмова		34	54
		1. Цивільне право як галузь права	2		
		2. Загальні положення про цивільне правовідношення	2		
		3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	4		
		4. Юридичні особи як суб'єкти правовідносин	4		
		5. Об'єкти цивільних прав	4		
		Модульний контроль – лекційна контрольна робота: 9-10 тижні			
Разом:	20				
№2	Зображувати принципові схеми та вирішувати практичні завдання.	Практичні заняття - 1 семестр, I чверть (1...10 тиждень)			
		Аудиторні – 1 година на тиждень			

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
		1. Цивільне право як галузь права. Цивільно-правові відносини	2	10	12
		2. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин	4	24	28
		Модульний контроль - захист лабораторного модуля за розкладом занять: 9-10 тижні			
		Разом:	6		
№3	Визначати особливості здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Охарактеризувати види строків здійснення та захисту цивільних прав та інтересів. Класифікувати види правочинів. Знати умови дійсності правочинів та визначати правові наслідки їх недійсності. Визначати особливості правового інституту представництва як гарантії реалізації суб'єктивного цивільного права та інтересу.	Лекції - 1 семестр, II чверть (1...10 тиждень). Аудиторні – 2 години на тиждень			
		1. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків	4	34	54
		2. Строки і терміни реалізації та захисту цивільних прав. Позовна давність	4		
		3. Правочини: поняття, ознаки, види, форми	6		
		4. Представництво	2		
		Модульний контроль – лекційна контрольна робота: 9-10 тижні	4		

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
		Разом	20		
№4	Проаналізувати чинні нормативно-правові акти та вміти їх застосовувати до вирішення практичних завдань. Складати схеми «Види правочинів», «Види цивільно-правових строків», «Види представництва».	Практичні заняття - 1 семестр, II чверть (1...10 тиждень) Аудиторні – 2 години на тиждень			
		1. Особливості здійснення та захисту цивільних прав та обов'язків	2	34	54
		2. Правочини. Представництво . Довіреність	4		
		Модульний контроль – захист індивідуального завдання: 9-10 тижні	4		
		Разом	20		
№5	Охарактеризувати право власності, знати його види та вміти навести ознаки. Охарактеризувати поняття та види спільної власності. Визначати особливості набуття та припинення права спільної сумісної власності та спільної часткової власності. Класифікувати речові права. Знати особливості здійснення суміжних речових прав (емфітевзис,	Лекції - 2 семестр, III чверть (1...8 тиждень) Аудиторні – 2 години на тиждень			
		1. Право власності: поняття, види, підстави набуття та припинення	4	34	54
		2. Право спільної власності	4		
		3. Суміжні речові права	4		
		4. Захист права власності	4		

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
	суперфіцій, сервітут, узус та узуфрут). Охарактеризувати порядок та правові підстави захисту права власності. Визначати порядок подання, підстави розгляду віндикаційного, негаторного, прогібиторного позовів.	Модульний контроль – лекційна контрольна робота: 9-10 тижні Разом:	4 20		
№6	Проаналізувати чинні нормативно-правові акти та вміти їх застосовувати до вирішення практичних завдань. Складати схеми «Види права власності», «Види цивільно-правових позовів про захист права власності», «Види права спільної власності», «Види суміжних речових прав».	Практичні заняття - 2 семестр, III чверть (1...10 тиждень) Аудиторні – 1 година на тиждень 1. Право власності: набуття, припинення та захист. Модульний контроль - захист лабораторного модуля за розкладом занять: 9-10 тижні Разом:	16 4 20	34	54
№7	Охарактеризувати право інтелектуальної власності як особливого речового права. Визначати ознаки, види права інтелектуальної власності. Визначати особливі форми та способи захисту судом права	Лекції - 2 семестр, IV чверть (1...10 тиждень). Аудиторні – 2 години на тиждень 1. Право інтелектуальної власності як вид речового права	2	34	54

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
	інтелектуальної власності. Знати поняття, ознаки, суб'єкти та об'єкти авторського права та суміжних прав. Класифікувати об'єкти та суб'єкти права промислової власності. Знати особливості реалізації права суб'єкта на винахід, промисловий зразок та корисну модель. Знати поняття та ознаки спадкового права. Проаналізувати норми давньоримського спадкового права. Класифікувати види спадкування. Визначати особливості здійснення права спадкування за законом та за заповітом. Охарактеризувати спадковий договір як новелу Цивільного кодексу України 2003 року.	2. Здійснення та захист права інтелектуальної власності. Види права інтелектуальної власності	2		
		3. Спадкове право	12		
		Модульний контроль – лекційна контрольна робота: 9-10 тижні	4		
		Разом	20		
№8	Проаналізувати чинні нормативно-правові акти та вміти їх застосовувати до вирішення практичних завдань. Складати схеми «Види права інтелектуальної власності», «Види спадкування», «Черги спадкування за законом».	Практичні заняття - 2 семестр, IV чверть (1...10 тиждень) Аудиторні – 2 години на тиждень			
		1. Особливості захисту авторських та суміжних прав. Право промислової власності	8	34	54

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторн ий	самостійн а робота	загальний
1	2	3	4	5	6
		2. Порядок та види спадкування. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом. Спадковий договір	8		
		Модульний контроль – захист індивідуального завдання: 9-10 тижні	4		
		Разом	20		
		Разом по 2-му семестру	80	136	216
		Частка навантаження		0,63	
		Разом по дисципліні	130	86	216
		Частка навантаження	0,6	0,4	1,0

1.7. ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Цивільне право як галузь права. Цивільно-правові відносини

1.1. Поняття цивільного права

Місце цивільного права в системі галузей права. Поняття цивільного права як приватного права та як галузі права. Новації цивільного права України.

1.2. Предмет, метод, функції та принципи цивільного права

Предмет цивільно-правового регулювання: особисті немайнові та майнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Функції сучасного цивільного права.

Принципи цивільного права: неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини, неприпустимість позбавлення права

власності, свобода договору, свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом, судовий захист цивільного права та інтересу, справедливість, добросовісність та розумність.

1.3. Система цивільного права

Система цивільного права. Поняття і структура цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Структура Цивільного кодексу України: книга 1 "Загальні положення", книга 2 "Особисті немайнові права фізичної особи", книга 3 "Право власності та інші речові права", книга 4 "Право інтелектуальної власності", книга 5 "Зобов'язальне право" та книга 6 "Спадкове право".

Тема 2. Загальні положення про цивільне правовідношення

2.1. Поняття та особливості цивільних правовідносин

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин: суб'єкти, об'єкти та зміст (фактичний та юридичний). Поняття суб'єктивного права та суб'єктивного обов'язку.

2.2. Види цивільно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин

Класифікація цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Поняття юридичних фактів. Види юридичних фактів.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

3.1. Правоздатність фізичної особи

Поняття, ознаки та обсяг правоздатності фізичної особи. Виникнення та припинення правоздатності фізичної особи. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства. Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Акти цивільного стану. Фізична особа-підприємець.

3.2. Дієздатність фізичної особи. Обмеження дієздатності фізичної особи та визнання її недієздатною

Поняття та зміст цивільної дієздатності фізичної особи. Зміст дієздатності фізичних осіб. Види цивільної дієздатності фізичних осіб. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки.

3.3. Визнання громадянина безвісно відсутнім і оголошення його померлим

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою: підстави, порядок та правові наслідки. Оголошення фізичної особи померлою: підстави, порядок та правові наслідки. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

3.4. Опіка та піклування

Опіка та піклування. Завдання та мета опіки та піклування. Підстави та порядок призначення опіки та піклування. Опіка над майном. Поняття та ознаки особистих немайнових прав.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти правовідносин

4.1. Поняття та ознаки юридичної особи

Поняття та ознаки юридичної особи. Сутність юридичної особи. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Правоздатність юридичної особи та її зміст. Майнові права та обов'язки юридичних осіб. Особисті немайнові права та обов'язки юридичних осіб. Найменування юридичної особи (комерційне (фірмове) найменування). Місцезнаходження юридичної особи. Право юридичної особи на недоторканність ділової репутації та її судовий захист. Засоби індивідуалізації юридичної особи.

4.2. Порядок виникнення і припинення юридичних осіб

Державна реєстрація юридичної особи. Установчі документи юридичної особи. Органи юридичної особи. Способи створення юридичних осіб: розпорядчий, нормативно-явочний, дозвільний і договірний. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичних осіб. Форми припинення юридичних осіб: реорганізація та ліквідація. Види реорганізації: злиття, поділ, приєднання, перетворення. Виділ юридичної особи. Добровільний та примусовий порядок ліквідації юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів.

4.3. Класифікація (види) юридичних осіб.

Приватні, комунальні та державні юридичні особи. Організаційно-правова форма юридичних осіб (товариства, установи та інші). Поняття, ознаки та види господарських товариств.

4.4. Держава як учасник цивільно-правових відносин.

Держава Україна, Автономна Республіка Крим і територіальні громади як суб'єкти цивільного права. Особливості цивільної правосуб'єктності держави. Спеціальна правоздатність держави. Участь держави в цивільних правовідносинах. Правосуб'єктність Автономної Республіки Крим як суб'єкта цивільного права. Участь Автономної Республіки Крим в цивільних правовідносинах. Правосуб'єктність територіальних громад як суб'єктів цивільного права. Участь територіальних громад у цивільних правовідносинах.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав

5.1. Поняття та види об'єктів цивільних прав

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Обороздатність об'єктів цивільних прав.

5.2. Речі як об'єкти цивільних прав.

Речі рухомі та нерухомі. Речі індивідуально-визначені і родові. Речі головні та їх приналежність. Речі споживні та неспоживчі (ст.185-186

ЦК). Речі подільні і неподільні. Продукція, плоди і доходи. Майно. Цілісний майновий комплекс. Підприємство.

5.3. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав.

Поняття та особливості грошей як об'єктів цивільних правовідносин. Концепції походження грошей. Функції грошей. Поняття та види валютних цінностей.

5.4. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.

Поняття та ознаки цінних паперів. Характеристика видів цінних паперів. Акції. Облігації внутрішніх та зовнішніх державних позик. Облігації місцевих позик, облігації підприємств. Казначейські зобов'язання України. Ощадні сертифікати. Інвестиційні сертифікати. Векселі. Приватизаційні папери.

5.5. Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав (правовідносин)

Поняття та особливості послуг як об'єктів цивільних правовідносин. Поняття та особливості робіт як об'єктів цивільних правовідносин.

5.6. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав

5.7. Інформація як об'єкт цивільних прав

5.8. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав

Види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків

6.1. Здійснення цивільних прав. Межі здійснення цивільних прав. Виконання цивільних обов'язків.

Поняття здійснення цивільних прав. Цивільне право та цивільний інтерес. Межі здійснення цивільних прав. Способи здійснення цивільних прав. Виконання цивільних обов'язків.

6.2. Захист цивільних прав та інтересів.

Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів у адміністративному порядку. Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом. Самозахист цивільних прав та інтересів.

Тема 7. Строки і терміни реалізації та захисту цивільних прав. Позовна давність

7.1. Строки та терміни: поняття, ознаки та їх місце у цивільних правовідносинах.

Поняття і значення строків та термінів в цивільному праві. Роль і місце строків та термінів у цивільних правовідносинах. Визначення строку та терміну. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

7.2. Види цивільно-правових строків. Позовна давність.

Визначення строку вказівкою на подію, яка неминуче повинна настати. Визначення строку моментом вимоги кредитора. Строки здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Строки існування цивільних прав та присікальні (преклюзивні) строки. Строки захисту цивільних прав: гарантійні строки, строки оперативного захисту, претензійні строки, строки позовної давності, процесуальні строки. Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Зміст тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Позовна давність у разі заміन сторін у зобов'язанні. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Закінчення строку позовної давності. Правові наслідки пропущення строку позовної давності. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 8. Правочини: поняття, ознаки, види, форми

8.1. Поняття і ознаки правочину.

Поняття та ознаки правочинів. Воля і волевиявлення як суть правочину. Умови чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Місце вчинення правочину.

8.2. Види та форми правочинів

Способи волевиявлення. Усна форма правочину. Письмова форма правочину: проста та нотаріальне посвідчення. Укладення правочину шляхом мовчання. Державна реєстрація правочину.

8.3. Правові наслідки недійсності правочинів.

Поняття недійсності правочинів. Недійсні правочини: нікчемні та оспорювані правочини. Правові наслідки недійсності правочинів

8.4. Окремі види недійсних правочинів.

Правочини з дефектами суб'єктного складу. Правочини з дефектами волі. Правочини з дефектами форми. Правочини з дефектами змісту та порядку укладення правочину.

Тема 9. Представництво

9.1 Поняття представництва. Підстави виникнення та види представництва. Склад правовідносин представництва.

Поняття та підстави представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Правові наслідки вчинення правочину представником.

Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Представництво за законом. Комерційне представництво.

9.2. Передоручення. Представництво за довіреністю.

Представництво за довіреністю. Форма довіреності. Довіреність юридичної особи. Строк довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю. Випадки недопущення представництва.

Тема 10. Право власності: поняття, види, підстави набуття та припинення

10.1. Право власності в системі цивільних прав

Поняття та зміст права власності. Правомочості володіння, користування, розпорядження власником своїм майном. Право власності в об'єктивному розумінні. Право власності в суб'єктивному розумінні. Право власності українського народу. Право приватної власності. Суб'єкти права приватної власності. Право державної власності. Суб'єкти права державної власності. Право комунальної власності. Суб'єкти права комунальної власності. Право власності на землю (земельну ділянку). Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку). Право власності на житло. Суб'єкти права власності на житло.

10.2. Здійснення права власності

Абсолютний характер права власності. Історичні типи права власності. Здійснення права власності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

10.3. Набуття права власності

Підстави набуття права власності. Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на перероблену річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безгосподарну річ. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився. Знахідка. Набуття права власності на знахідку. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою. Бездоглядна домашня тварина. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину. Відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини та виплата винагороди. Набуття права власності на скарб. Набувальна давність. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є у комунальній власності.

10.4. Припинення права власності

Підстави припинення права власності: відчуження власником свого майна; відмова власника від права власності; припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; знищення майна; викуп

пам'яток історії та культури; викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю; викуп нерухомого майна у зв'язку з метою суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене; звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника; реквізиція; конфіскація; припинення юридичної особи чи смерті власника. Інші підстави припинення права власності.

Тема 11. Право спільної власності

11.1. Право спільної власності: поняття та види. Спільні часткова власність: поняття, підстави набуття та припинення

Поняття і види права спільної власності. Поняття права спільної часткової власності. Суб'єкти права спільної часткової власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності. Поділ майна, що є спільній частковій власності.

11.2. Спільна сумісна власність: поняття, ознаки, підстави набуття та припинення

Поняття права спільної сумісної власності. Суб'єкти права спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Тема 12. Суміжні речові права

12.1 Користування чужим майном: поняття, види, підстави набуття та припинення.

Поняття користування чужим майном. Ознаки права на чужі речі. Групи прав на чужі речі.

12.2. Сервітут. Емфітевзис. Суперфіцій.

Поняття сервітуту. Встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Підстави припинення сервітуту. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Договір про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб: строк дії, зміст. Підстави припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови. Права та обов'язки землекористувача. Припинення

права користування земельною ділянкою для забудови. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Тема 13. Захист права власності. Цивільно-правова відповідальність.

13.1. Захист права власності.

Засади захисту права власності. Право власника на вимогу майна із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Предмет віндикаційного позову. Право власника на вимогу майна від добросовісного набувача. Права та обов'язки добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власника від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Інші способи захисту права власності. Види речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Суб'єкти права володіння чужим майном. Підстави виникнення права володіння. Підстави припинення права володіння. Обов'язки недобросовісного володільця. Умови неможливості витребування майна з незаконного володіння іншої особи.

13.2. Цивільно-правова відповідальність

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності

Тема 14. Право інтелектуальної власності як вид речового права

14.1. Право інтелектуальної власності як вид речового права.

Поняття та види інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.

14.2 Суб'єкти, об'єкти та підстави виникнення права інтелектуальної власності.

Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Види особистих немайнових прав і майнових прав інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з виконанням трудового договору та за замовленням.

Тема 15. Здійснення та захист права інтелектуальної власності. Види права інтелектуальної власності

15.1. Поняття та способи здійснення права інтелектуальної власності.

Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом.

15.2. Авторське право

Поняття і джерела авторського права. Об'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Суб'єкти авторського права. Первинне і похідне авторське право. Співавторство. Нероздільне і роздільне співавторство. Умови співавторства. Виникнення авторського права. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі. Особисті немайнові права автора. Забезпечення недоторканності твору. Майнові права інтелектуальної власності на твір. Ознаки твору. Використання твору. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Поняття суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав. Використання виконання. Використання фонограми, відеограми. Використання передачі (програми) організації мовлення. Строк чинності суміжних майнових прав. Захист авторського права і суміжних прав.

15.3. Право промислової власності.

Поняття та джерела права промислової власності. Об'єкти промислової власності. Придатність винаходу, корисної моделі та промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на них. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Умови та порядок видачі патенту. Строк дії патенту. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель і промисловий зразок. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Строк та дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

Тема 16. Спадкове право

16.1 . Загальні положення про спадкування.

Гене́за спадкового права. Поняття та значення спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до

складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Особливості спадкування деяких видів майна. Час відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Обов'язки спадкоємців.

16.2. Спадкування за заповітом.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт. Права заповідача. Заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємця. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Встановлення сервітуту у заповіті. Форма заповіту. Посвідчення заповіту. Поняття секретного заповіту. Оголошення нотаріусом секретного заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

16.3. Спадкування за законом.

Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

16.4. Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту. Оформлення права на спадщину.

Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Подання заяви про прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Відумерлість спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділення спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Виконання заповіту. Право заповідача на призначення виконавця заповіту. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців. Призначення виконавця заповіту нотаріусом. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень. Контроль за виконанням заповіту. Право на оскарження дій виконавця заповіту. Строк чинності повноважень виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень. Оформлення права на спадщину. Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Державна реєстрація права на

спадщину. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.

16.5. Спадковий договір.

Поняття спадкового договору. Сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

1.8. Індивідуальне завдання

Модульний контроль індивідуального завдання здійснюється через захист студентом реферату за обраною з переліку рекомендованих тем з актуальних проблем цивільного права.

Реферат виконується відповідно до методичних рекомендацій.

МЕТОДИКА НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат (від лат. *refere* – доповідати, повідомлювати) – це доповідь на визначену тему, що містить огляд відповідної літератури чи інших джерел, базується на змісті книги, статті, а також включає висновок на основі досліджених матеріалів.

Написання реферату в навчальному закладі практикується з метою набуття студентом необхідної професійної підготовки, розвитку навичок самостійного наукового пошуку і вивчення літератури за обраною темою, аналізу різноманітних джерел та поглядів, узагальнення матеріалу, формулювання висновків тощо.

Підготовка реферату сприяє формуванню правової культури майбутнього спеціаліста, самостійному аналізу державно-правових явищ, умінню науково обґрунтовано вести полеміку з питань держави і права.

Процес написання реферату включає:

1) вибір теми; 2) підбір наукової літератури, інших джерел та їх вивчення; 3) складання плану; 4) написання тексту роботи та її оформлення.

План роботи має бути складений таким чином, щоб він розкривав назву та зміст роботи.

Реферат складається зі вступу, в якому коротко обґрунтовується актуальність, мета дослідження; основної частини, в якій розкривається суть проблеми і способи її вирішення; та висновків, в яких формулюються отримані теоретичні результати та пропозиції. Сформульовані висновки повинні вирізнятися ясністю, мають бути чіткими, логічно завершеними, не-суперечливими, і пов'язаними з іншими положеннями та поняттями теорії держави та права.

В рефераті на основі детального аналізу й узагальнення наукового матеріалу порівнюються різні погляди авторів і визначається власна позиція курсанта з викладенням відповідних матеріалів. Викладення матеріалу повинно бути коротким, точним, послідовним. Для найбільш повного

розкриття проблеми та водночас стислої форми передачі матеріалу до реферату рекомендується включати схеми, таблиці.

У кінці реферату подається список використаної літератури. Він повинен містити бібліографічні дані в алфавітному порядку з обов'язковим зазначенням прізвища та ініціалів авторів, точної і повної назви роботи, місця і року видання. Якщо використовується стаття, яка опублікована в періодичному виданні, то потрібно вказати прізвище, ініціали автора та назву статті, назву та рік видання журналу чи газети, число та сторінки. В списку літератури повинні бути зазначені лише фактично використані студентом джерела.

Реферат повинен бути написаний грамотно, охайно, у машинописному (комп'ютерному) варіанті або чітким почерком.

На титульному аркуші реферату вказується назва навчального закладу, назва кафедри, дисципліна, з якої виконується реферат, тема реферату, прізвище та ініціали автора роботи, зазначається факультет, курс, номер навчальної групи, місце та рік написання.

На другій сторінці подається план реферату. Кожна сторінка повинна бути пронумерована. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, на якому цифра „1” не ставиться, другою вважається сторінка, що містить „План”, і далі згідно з порядком. Порядковий номер сторінки проставляється посередині верхнього поля.

Обсяг реферату складає 10 - 12 сторінок машинописного тексту або 12 - 15 сторінок рукописного. Текст друкується в форматі А 4, шрифт – Times New Roman або Arial, кегль – 14, інтервал – 1,5.

На сторінках залишаються поля (ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм; праве – 10 мм). Абзацний відступ дорівнює 5 знакам.

Реферат повинен бути зібраний у папку або іншим чином надійно скріплений.

Загальні вимоги, що забезпечують максимальну оцінку виконання індивідуального завдання:

- ♦ актуальність теми і правильність побудови змісту роботи (аналіз історії та сучасного стану законодавства по темі, визначення проблемних питань та шляхів їх вирішення);
- ♦ повнота розкриття структурних елементів змісту (вступ, загальна частина, постановка проблеми, пропозиції щодо її рішення, висновки);
- ♦ грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу;
- ♦ оформлення відповідно до методичних рекомендацій та чинних стандартів;
- ♦ наявність посилань на джерела інформації (нормативна база, монографії, наукові статті, науково-практичні коментарі, матеріали судової практики, законопроекти, міжнародне та зарубіжне законодавство);
- ♦ самостійність виконання (діагностується під час захисту).

У тих випадках, коли індивідуальне завдання повертається студенту

для виправлення помилок, нова робота повинна представлятись для перевірки разом з поверненою.

Номера тем індивідуального завдання видаються студенту викладачем дисципліни.

1. Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн та його основні інститути.
2. Роль норм моралі, звичаїв ділового обігу в застосуванні цивільного законодавства.
3. Значення судової практики в застосуванні, тлумаченні та вдосконаленні цивільного законодавства.
4. Свобода договору у системі засад цивільного права.
5. Принцип добросовісності у системі засад цивільного права.
6. Принцип справедливості у системі засад цивільного права.
7. Принцип розумності у системі засад цивільного права.
8. Співвідношення принципів законності та справедливості у регулюванні цивільних правовідносин.
9. Конституція України як основне джерело нормативного регулювання цивільних правовідносин
10. Правовий статус ОВС у цивільних правовідносинах
11. Рішення суду в системі підстав виникнення цивільних правовідносин.
12. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
13. Види особистих немайнових відносин.
14. Роль звичаїв ділового обігу в регулюванні майнових та особистих немайнових відносин.
15. Порівняльна характеристика абсолютних та відносних цивільних правовідносин.
16. Юридичні вчинки як підстави виникнення цивільних правовідносин.
17. Події як підстави виникнення цивільних правовідносин.
18. Види юридичних фактів.
19. Опіка і піклування.
20. Іноземні громадяни, як суб'єкти цивільного права.
21. Фізичні особи, як суб'єкти підприємницької діяльності.
22. Правовий статус ОВС у цивільних правовідносинах.
23. Місце проживання і місце реєстрації фізичної особи: співвідношення понять.
24. Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи.
25. Підстави і порядок визнання юридичної особи банкрутом.
26. Некомерційні організації, як суб'єкти цивільного права.
27. Поняття, підстави і порядок виникнення сільськогосподарського підприємства.
28. Юридичне значення засобів індивідуалізації фізичних осіб у цивільному праві.
29. Цивільно-правове регулювання корпоративних прав в Україні.

30. Правове значення інституту визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.
31. Специфіка підприємницької діяльності голови селянського (фермерського господарства).
32. Банкрутство юридичної особи як специфічний інститут цивільного права.
33. Особливості участі держави у цивільних правовідносинах
34. Дім, квартира як об'єкти цивільних правовідносин.
35. Пам'ятники історії та культури як об'єкти цивільно-правової охорони.
36. Право на життя як особисте немайнове право.
37. Право на свободу пересування.
38. Забезпечення особистих немайнових прав людини органами внутрішніх справ України.
39. Послуги як об'єкт цивільних правовідносин.
40. Право на медичну допомогу в системі особистих немайнових прав фізичної особи.
41. Особисте немайнове право на житло (цивільно-правовий аспект).
42. Обмеження права фізичної особи на недоторканність житла.
43. Правові аспекти незаконного аборту.
44. Співвідношення понять «зловживання правом» та «правопорушення».
45. Захист цивільних прав та інтересів органами внутрішніх справ України.
46. Забезпечення здійснення цивільних прав та інтересів органами виконавчої влади.
47. Застосування у процесі правоохоронної діяльності норм, що регулюють право учасників цивільних правовідносин на самозахист
48. Виконавчий напис як один із способів захисту суб'єктивних цивільних прав
49. Електронний правочин: поняття та класифікація.
50. Кауза правочину.
51. Тлумачення змісту правочину як окрема категорія судових спорів
52. Земельний і особистий сервітут, як види речового права.
53. Емфітевзис і суперфіцій, як права на чужі речі.
54. Набувальна давність як особлива підстава виникнення права власності за новим ЦК.
55. Право власності політичних партій в Україні.
56. Торги в системі способів набуття права власності.
57. Співвідношення договору оренди землі сільськогосподарського призначення та емфітевтизу.
58. Співвідношення договору оренди землі під забудову та суперфіцію.
59. Реквізиція та конфіскація як способи припинення права власності на житло.
60. Генеза права власності в Україні
61. Земля як особливий об'єкт права власності

62. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.
63. Виникнення, становлення і розвиток поняття інтелектуальної власності.
64. Значення, види та зміст науково-технічної інформації.
65. Міжнародна охорона промислової власності.
66. Авторське право на комп'ютерні програми.
67. Роль ОВС України в охороні прав інтелектуальної власності.
68. Правова регламентація передання майнових прав інтелектуальної власності.
69. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
70. Особливості цивільно-правової відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності.
71. Особливості спадкування вогнепальної зброї
72. Цивільно-правова конкуренція та співвідношення спадкового договору із договором довічного утримання
73. Правові наслідки спадкування земельних ділянок сільськогосподарського призначення та земельних часток (паїв) іноземцями.
74. Проблемні питання дійсності заповіту самовбивць.
75. Корпоративне право як об'єкт спадкових прав.
76. Інститут прийняття спадщини.
77. Коло спадкоємців за заповітом.
78. Підпризначення спадкоємця як один із аспектів свободи заповіту.
79. Особливості спадкування акцій

1.9. Форма підсумкового контролю

Нормативна форма підсумкового контролю – залік (І семестр) та екзамен (ІІ семестр).

Модульний контроль здійснюється через оцінювання рівня сформованості компетенцій, що визначені у даному стандарті.

Підсумковий контроль проводиться за допомогою контрольних питань, наведених у навчальному посібнику або в методичних рекомендаціях для самостійного вивчення дисципліни або за допомогою спеціальної комп'ютерної програми, яка знаходиться в комп'ютерній мережі університету.

Нижче наведені приклади тестового контролю.

1. Цивільний кодекс України прийнято:...
2. При аналогії права цивільні відносини регулюються відповідно до...
3. Трудові відносини регулюються Цивільним кодексом, якщо...
4. Акт цивільного законодавства має зворотну дію у часі, якщо...
5. Пріоритет у правовому регулюванні майнових відносин у сфері господарювання має...
6. Не є учасником цивільних відносин...

7. Цивільні відносини можуть регулюватися звичаєм, якщо останній...
8. Не є підставою виникнення цивільних прав та обов'язків...
9. Особа здійснює цивільні права...
10. Особа має право на захист свого цивільного права...
11. Суд може відмовити у захисті цивільного права у разі...
12. Прийняття відповідним державним органом рішення про захист цивільних прав та інтересів...
13. Збитками є...
14. При визначенні розміру відшкодування моральної шкоди враховується...
15. Право інтелектуальної власності становлять...
16. Майнові права інтелектуальної власності є чинними...
17. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать...
18. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми засвідчується...
19. Об'єктом раціоналізаторської пропозиції не може бути...
20. Комерційною таємницею є...
21. Право на наукове відкриття засвідчується...
22. Строк чинності майнових прав на компонування інтегральної мікросхеми складає...
23. До видів об'єктів цивільних прав належать...
24. Річ – це...
25. До заміних речей можна віднести...
26. До особи, яка набула право власності на цінний папір, переходять...
27. Особа, яка випустила цінний папір, та особи, що його індосували, несуть перед її законним володільцем...
28. На тварин як об'єкт цивільних прав поширюється...
29. Державній реєстрації підлягають...
30. Споживчою є річ, яка...
31. Доходами є все те, що...
32. Особисті немайнові права можуть належати фізичній особі...
33. Особа, яка порушила особисте немайнове право фізичної особи, зобов'язана...
34. Спростування недостовірної інформації здійснює...
35. Право на вибір лікаря та вибір методів лікування виникає...
36. До видів господарських товариств не відноситься...
37. Учасники повного товариства несуть по зобов'язанням такого товариства...
38. Сукупний розмір вкладів вкладників командитного товариства не може перевищувати...
39. Рішення про внесення змін до статуту акціонерного товариства приймається...
40. Сервітут – це...
41. Володінням є...
42. Сервітут припиняється у разі...
43. Емфітевзис – це...
44. Видом спадкування є:
45. Часом відкриття спадщини є:

46. Від права на спадкування усуваються...
47. Віндикаційний позов – це
48. Негаторний позов – це
49. Посвідчення заповіту здійснюється...
50. Спадковий договір подружжя - це

1.10. Вимоги до інформаційно-методичного забезпечення дисципліни

Зміст інформаційного забезпечення має відповідати програмі інтегрованої дисципліни в повному обсязі.

Методичне забезпечення повинно відповідати стандарту вищої освіти Національного гірничого університету «СВО НГУ НМЗ-05. Нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 138 с.».

Матеріали методичного забезпечення мають містити засоби діагностики у вигляді типових ситуаційних вправ з прикладами рішень.

Викладач повинен забезпечити вільний доступ студента до матеріалів інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.

1.11. Вимоги до засобів діагностики

Засоби діагностики рівня сформованості компетенцій лекційних модулів мають бути подані у вигляді теоретичних питань та/або закритих тестів чи ситуаційних вправ.

Оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється через коефіцієнт засвоєння:

$$K_3 = N/P,$$

де N - правильно виконані істотні операції рішення (відповіді),
 P – загальна кількість визначених істотних операцій.

Критерії визначення оцінок:

“відмінно” -	$K_3 > 0,9;$
“добре” -	$K_3 = 0,8...0,9;$
“задовільно” -	$K_3 = 0,7...0,8;$
“незадовільно” -	$K_3 < 0,7.$

При остаточній оцінці результатів виконання завдання необхідно враховувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, аналогії, закони у конкретних ситуаціях;
- коментувати положення нормативно-правових актів, інтерпретувати дії та події;
- аналізувати і оцінювати факти, діяння та прогнозувати очікувані наслідки і результати від прийнятих рішень;

- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, з дотриманням вимог чинного законодавства і стандартів.

1.12. Рекомендована література

1. Цивільне право: Конспект лекцій. Загальна частина / Упорядник к.ю.н. Ю.О. Легеза / За ред. к.ю.н. Р.С.Кірін – Дніпропетровськ: ДГУ, 2008. – 108с.

1.13. Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення

Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення несе завідувач кафедри.

**Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійного вивчення нормативної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

Дніпропетровськ

2010

2.1. ВСТУП

Самостійну роботу варто починати з вивчення тексту лекції, після чого потрібно опрацювати та законспектувати в зошиті для самопідготовки відповідний матеріал підручника та інших джерел. Читати треба уважно, всебічно та критично аналізувати прочитане. Зустрівши нове, незрозуміле слово, вираз, обов'язково необхідно з'ясувати його смисл. Не зробивши цього, студент ризикує сприйняти неправильно значення слова, виразу або й всього тексту. Тут варто скористатися словниками або іншими науковими чи офіційними джерелами, які містять визначення або дають тлумачення державно-правових явищ, що вивчаються курсантами.

Перелік рекомендованої літератури не є вичерпним. Студенти мусять використовувати інші джерела і особливо періодичні видання.

Опанування положень курсу передбачає не тільки міцне засвоєння визначень тих чи інших категорій, характерних рис та ознак, але й розуміння різних точок зору щодо державно-правових явищ і, головне, усвідомлення набутих знань з теорії держави та права.

2.2. ПУТІВНИК ДЖЕРЕЛАМИ ІНФОРМАЦІЇ

НОМЕР МОДУЛЯ ЗА ПРОГРАМОЮ	НАЗВА ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ	Посилання на рекомендоване джерело інформації або бібліографічний опис додаткового джерела
1-2	Цивільне право як галузь права	Осн. [1], с.6...10 Дод. [17], с.144-147, Дод. [48], с.5...28, Дод. [49], с.5...12, Дод. [28], с.287-289, Дод. [29], с.110-119
1-2	Загальні положення про цивільне правовідношення	Осн. [1], с.10...17 Дод. [30], с.16...25, Дод.[34], с.81...92, Дод.[49], с. 25...30
1-2	Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	Осн. [1], с.10..12 Дод. [7], с.164-168 Дод.[8], с.128-135 Дод.[16], с.64...123 Дод.[34], с.7-14 Дод.[35], с.61...104, с.112...135 Дод.[48], с.92...111
1-2	Юридичні особи як суб'єкти правовідносин	Осн. [1], с.10...12 Дод. [9], с.135-142, Дод. [15] с.7-9, Дод.[16] с.123-167 Дод.[34] с.107-113 Дод.[49]с. 111-159
1-2	Об'єкти цивільних прав	Осн. [1], с.12...13

		<p>Дод. [3] с.93-98</p> <p>Дод. [10] с.98-103</p> <p>Дод. [14] с.117-121</p> <p>Дод.[16] с.265-299</p> <p>Дод.[35] с.311-339</p> <p>Дод.[49] с.166-199</p>
3-4	Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків	<p>Осн. [1], с.18...23</p> <p>Дод.[4]с.5-44</p> <p>Дод.[6] с.123-126</p> <p>Дод.[20] с.29...74</p> <p>Дод. [27], с.51-55</p> <p>Дод.[36]с.107-110</p> <p>Дод.[35]с.28-61</p>
3-4	Строки і терміни реалізації та захисту цивільних прав. Позовна давність	<p>Осн. [1], с.23...24</p> <p>Дод.[16], с.368-387</p> <p>Дод. [31] с.99-101,</p> <p>Дод. [34], с.52-58</p> <p>Дод.[35], с.423-444</p>
3-4	Правочини: поняття, ознаки, види, форми	<p>Осн. [1], с.29...39</p> <p>Дод. [11], с.27-34</p> <p>Дод.[12], с.32-36</p> <p>Дод.[13], с.11-114</p> <p>Дод.[42], с.95-106</p> <p>Дод.[49]. С.215-244</p>
3-4	Представництво	<p>Осн. [1], с.24...29</p> <p>Дод. [16], с.345-368,</p> <p>Дод.[34], с.41-52,</p> <p>Дод.[35], с.403-423,</p>

		Дод.[49], с.244-254 Дод. [50], с.5-15
5-6	Право власності: поняття, види, підстави набуття та припинення	Осн. [1], с.43...52 Дод. [5], с.149-154, Дод. [16], с.487-588 Дод.[22], с.3-5 Дод.[34], с.73-98 Дод. [35], с.529-650 Дод.[49], с.301-349
5-6	Право спільної власності	Осн. [1], с.52...55 Дод. [16], с.531-546 Дод.[34], с.85-96 Дод.[35], с.588-611 Дод.[49], с.337-349
5-6	Суміжні речові права	Осн. [1], с.60...62 Дод. [16], с.616-663 Дод.[18], с.104-107 Дод.[35], с.663-703, Дод. [49], с.357-371
5-6	Захист права власності. Цивільно-правова відповідальність.	Осн. [1], с.55...60 Дод. [4], с.22-32 Дод.[20], с.28-35 Дод.[35], с.650-663 Дод.[49], с.268-291
7-8	Право інтелектуальної власності як вид речового права	Осн. [1], с.62...66 Дод. [23], с.357-362 Дод.[33] с.5-10 Дод.[41]

		Дод.[49], с.401-412
7-8	Здійснення та захист права інтелектуальної власності. Види права інтелектуальної власності	Осн. [1], с.67...71 Дод. [16], с.691-826 Дод.[35], с.720-823 Дод.[49], с.412-469
7-8	Спадкове право	Осн. [1], с.71...88 Дод. [19], с.25-27 Дод.[24], с.84-86 Дод.[43] Дод.[34], с.167-188 Дод.[49], с.371-401

2.3. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

1. *Поняття цивільного права як галузі права. Цивільне право в системі права України.*
2. *Предмет та метод цивільного права.*
3. *Функції і принципи і система цивільного права.*
4. *Поняття і загальна характеристика цивільного законодавства.*
5. *Поняття, особливості та види цивільних правовідносин.*
6. *Структура цивільних правовідносин та його елементи.*
7. *Правоздатність фізичних осіб: поняття, зміст, виникнення та припинення.*
8. *Порівняльна характеристика цивільної правоздатності та суб'єктивного права.*
9. *Обмеження дієздатності фізичних осіб. Визнання фізичної особи недієздатною.*
10. *Поняття, види фізичних осіб за обсягом дієздатності.*
11. *Опіка і піклування.*
12. *Ім'я та місце проживання фізичної особи. Акти цивільного стану.*
13. *Визнання фізичної особи безвісно відсутньою.*
14. *Оголошення фізичної особи померлою.*
15. *Поняття і ознаки юридичної особи.*
16. *Вчення про юридичну особу.*
17. *Правосуб'єктність юридичної особи.*
18. *Індивідуалізація юридичної особи.*
19. *Правове становище філій, представництв, дочірніх підприємств.*
20. *Порядок створення юридичних осіб і їх реєстрація.*
21. *Установчі документи юридичної особи.*
22. *Припинення юридичної особи шляхом реорганізації.*
23. *Припинення юридичної особи шляхом ліквідації.*
24. *Порядок ліквідації юридичної особи шляхом банкрутства.*
25. *Класифікація юридичних осіб: критерії, види.*
26. *Організаційно-правові форми юридичних осіб за ЦК та ГК України.*
27. *Кооперативи як юридичні особи, їх види. Споживча кооперація.*
28. *Участь України в цивільних правовідносинах.*
29. *Поняття і види об'єктів цивільних прав.*
30. *Речі як об'єкти цивільного права.*
31. *Класифікація речей. Майно.*
32. *Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільного права.*
33. *Цінні папери як об'єкти цивільного права, їх особливості.*
34. *Види цінних паперів за законодавством України.*
35. *Вексель як різновид цінних паперів, види векселів.*

36. Приватизаційні папери як різновид цінних паперів.
37. Акції як цінні папери, їх різновиди.
38. Поняття та види особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими.
39. Право на честь, гідність, ділову репутацію та його захист.
40. Юридичні факти та їх склади в цивільному праві.
41. Поняття, види, особливості правочинів.
42. Засоби вираження волі у правочинах.
43. Проста письмова форма правочину і правові наслідки її недотримання.
44. Нотаріальна форма правочину і правові наслідки її недотримання.
45. Умови дійсності правочинів.
46. Відмова від правочину.
47. Глумачення змісту правочину.
48. Поняття та види недійсного правочину.
49. Нікчемні правочини та їх види.
50. Оспорювані правочини та їх види.
51. Порядок і наслідки визнання правочинів недійсними.
52. Правові наслідки недодержання вимог щодо форми правочину.
53. Правові наслідки недодержання вимог щодо суб'єктного складу правочинів.
54. Правові наслідки недодержання вимог щодо змісту правочинів.
55. Правові наслідки укладення правочинів з дефектами волі.
56. Поняття, значення та види представництва.
57. Представництво без повноважень або з перевищенням повноважень.
58. Довіреність та її види.
59. Форма і строк довіреності.
60. Підстави і порядок припинення довіреності. Передоручення.
61. Цивільно-правова відповідальність: поняття, види та підстави настання.
62. Умови цивільно-правової відповідальності.
63. Цивільно-правові санкції, їх види. Розмір цивільно-правової відповідальності.
64. Здійснення та захист цивільних прав.
65. Проблема суб'єктивного цивільного права та зловживання ним.
66. Межі здійснення приватних прав в сучасному цивільному праві.
67. Принципи і гарантії здійснення прав та виконання обов'язків в цивільному праві.
68. Поняття строків та термінів у цивільному праві та їх види.
69. Правила обчислення строків.
70. Поняття, значення, види і наслідки спливу строків позовної давності.
71. Початок перебігу строків позовної давності.
72. Зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності.
73. Поняття власності і права власності.
74. Право власності у об'єктивному і суб'єктивному значенні.
75. Співвідношення видів права власності з формами власності.

76. Види права власності за ЦК (об'єкти, суб'єкти, здійснення, підстави виникнення та припинення):
77. Способи набуття права власності.
78. Підстави припинення права власності
79. Гарантії здійснення права власності в Україні.
80. Зміст права власності (право володіння, право користування, право розпорядження).
81. Момент виникнення права власності у набувача майна.
82. Ризик випадкової загибелі речі.
83. Межі здійснення права власності.
84. Поняття і види спільної власності.
85. Об'єкти та суб'єкти права спільної власності.
86. Підстави набуття та припинення права спільної часткової власності
87. Підстави набуття та припинення права спільної сумісної власності.
88. Способи захисту права власності: загальна характеристика та класифікація.
89. Віндикаційний позов: умови подання, належність сторін та випадки задоволення вимог.
90. Вимоги про усунення правопорушень, не пов'язаних з позбавленням володіння (негаторний позов);
91. Виключення майна з акту опису (звільнення від арешту) як спосіб захисту права власності. Інші способи захисту права власності;
92. Органи, які здійснюють захист права власності.
93. Речові права на чуже майно.
94. Земельний і особистий сервітут, як види речового права.
95. Емфітевзис і суперфіцій, як права на чужі речі.
96. Набувальна давність як особлива підстава виникнення права власності за новим ЦК
97. Поняття права інтелектуальної власності. Відмінність від права власності.
98. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.
99. Авторське право і суміжні права.
100. Суб'єкти авторських відносин. Види авторських договорів.
101. Право на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.
102. Право на сорти рослин і нові породи тварин.
103. Об'єкти винаходу. Умови патентоспроможності: винаходу; сорту рослини; породи тварини.
104. Договори на право користування об'єктами інтелектуальної власності.
105. Захист авторського права і суміжних прав.
106. Захист об'єктів права промислової власності.
107. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.
108. Значення, види та зміст науково-технічної інформації.

109. *Поняття спадкування. Спадкування як універсальне правонаступництво.*
110. *Спадкодавці та спадкоємці.*
111. *Усунення від права на спадкування.*
112. *Час, місце відкриття спадщини. Склад спадщини.*
113. *Спадкування за заповітом: право на складання заповіту; порядок підписання та посвідчення заповіту; особливості посвідчення секретного заповіту.*
114. *Заповідальний відказ. Підпризначення спадкоємців. Покладення на спадкоємців обов'язків за заповітом.*
115. *Межі свободи заповіту. Заповіт з умовою. Виконання заповіту.*
116. *Заповіт подружжя.*
117. *Спадкування за законом: черговість спадкування; спадкування за правом представлення; спадкування усиновленими та усиновлювачами.*
118. *Прийняття спадщини: порядок та строки прийняття спадщини; відмова від прийняття спадщини; відумерлість спадщини;*
119. *Охорона спадщини.*
120. *Вимоги кредиторів спадкодавця до спадкоємців.*
121. *Оформлення права на спадщину.*
122. *Спадковий договір: поняття та сторони; форма спадкового договору; виконання та забезпечення виконання спадкового договору; розірвання спадкового договору та його правові наслідки.*
123. *Особливості спадкового договору за участю подружжя.*

2.4. Рекомендована література

Основна:

1. Цивільне право: Конспект лекцій. Загальна частина / Упорядник к.ю.н. Ю.О. Легеза / За ред. к.ю.н. Р.С.Кірін – Дніпропетровськ: ДГУ, 2008. – 108 с.

Додаткова:

2. Агафонов С. Особливості відшкодування моральної шкоди за законодавством України / С. Агафонов // Юридичний журнал : Правове видання / НПУ ім. М.П. Драгоманова, Інститут політології, соціології і права : ВО "Юстініан". - 2007. - № 6. - С. 98-103
3. Анисимов А.П. Правовой режим животных как объекта гражданских и иных правоотношений // Современное право : Новое в российском законодательстве: обзоры, комментарии, практика / Каталина Е. (ред.) : Новый индекс. - ISSN 1991-6027. - 2007. - № 4. - С. 93-98
4. Антонюк О.І. Застосування у процесі правоохоронної діяльності норм, що регулюють право учасників цивільних правовідносин на самозахист : Наук.-практ. реком. ; Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ. - Донецьк : Норд-Комп'ютер, 2007 (Донецьк). - 44 с.
5. Артюхова О.А. Деякі проблеми визнання нежитлового приміщення об'єктом права власності // Університетські наукові записки : Часопис Хмельницького університету управління та права / Хмельницький університет управління та права. - Хмельницький : Хмельницький університет управління та права. - 2006. - Вип. 2. - С. 149-154
6. Безсмертна Н.Виконавчий напис як один із способів захисту суб'єктивних цивільних прав // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки : наукове видання / Відп. ред. І.С. Гриценко. - К. : КНУ ім. Тараса Шевченка. - ISSN 1728-3817. - 2007. - № 74/75/76. - С. 123-126
7. Берестова І.Е. Зловживання наркотичними засобами як підстава визнання фізичної особи обмежено дієздатною // Міжнародне співробітництво у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3-4 листопада 2006 р.). - Дніпропетровськ : ДДУВС. - 2007. - С. 164-168
8. Бондар О.І. Проблема законодавчого визначення терміна " закордонний українець" // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2007. - № 6. - С. 128-135
9. Бондаренко Л.О. Особливості участі держави у відносинах власності // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ : Науково-теоретичний журнал. - 2006. - Вип. 2. - С. 135-142

10. Беліков О. Цінні папери і фондовий ринок в контексті європейських прагнень України // Юридичний журнал : правове видання / Гуцалова К. (гол. ред.) : ВО "Юстініан". - 2007. - № 1. - С.98-103
11. Безклубий І.А. Чинність правочину // Бюлетень Міністерства юстиції України : Офіційне видання : Міністерство юстиції України. - 2007. - № 12. - С. 27-34
12. Блажівська Н.Є. Електронний правочин: поняття та класифікація // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. - 2007. - № 11. - С. 32-36
13. Бобко Т. Письмова форма правочинів: проблеми законодавчого регулювання // Право України : Юридичний журнал - 2007. - № 11. - С. 110-114
14. Бриднак Д. Класифікація боргових цінних паперів // Підприємництво, господарство і право : Науково-практичний господарсько-правовий журнал / : ТОВ "Друкарня Бізнесполіграф". - 2007. - № 12. - С. 117-121
15. Винар Л. Правовий режим майна юридичних осіб публічного права // Підприємництво, господарство і право : Науково-практичний господарсько-правовий журнал. - 2007. - № 8. - С. 7-9
16. Гражданский кодекс Украины: Комментарий. – Т.1. – Издание третье. – Х.: ООО «Одиссей», 2005. – 832 с.
17. Завальна Ж. Свобода договору: окремі теоретичні аспекти // Підприємництво, господарство і право : Науково-практичний господарсько-правовий журнал / : ТОВ "Друкарня Бізнесполіграф". - 2007. - № 12. - С. 144-147
18. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом // Право України : Юридичний журнал. - 2007. - № 8. - С. 104-107
19. Захарова О.С. Спадковий договір за новим Цивільним кодексом України (коментар до законодавства) // Адвокат : Загальнодержавне періодичне видання / Спілка адвокатів України. Академія адвокатури України. Укрінюрколегія : ТОВ "Редакція журналу "Адвокат". - 2007. - № 3. - С. 25-27
20. Зейкан Я.П. Захист у цивільній справі. Науково-практичний коментар (2-е вид., стереотип.). – К.: КНТ, 2008. – 488 с.
21. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань: 1963-2008 рр. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – 480 с.
22. Івершенко Л. Теорії власності // Підприємництво, господарство і право : Науково-практичний господарсько-правовий журнал. - 2007. - № 5. - С. 3-5
23. Івченко Т.В. Комерційна таємниця: деякі питання охорони, захисту та цивільно-правової відповідальності // Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. - 2007. - Вип. 35. - С. 357-362.

24. Івченко В. Порядок закликання до спадщини та оформлення спадкових прав // Юридичний журнал : Правове видання / НПУ ім. М.П. Драгоманова, Інститут політології, соціології і права : ВО "Юстиніан". - 2007. - № 9. - С. 84-86
25. Кархалев Д.Н. Понятие мер ответственности в гражданском праве // Право и государство: теория и практика : научно-практический и информационно-аналитический журнал / Бобылев А.И. (глав. ред.) : ИД "Право и государство". - 2007. - № 1. - С.69-75
26. Котик О. Форми і способи захисту прав іноземних інвесторів // Юридична Україна. - 2008. - № 3. - С. 70-74
27. Корецкий А.Д. Механизм договорного регулирования: понятие, структура и соотношение с методом гражданско-правового регулирования // Юрист-правоведъ : Научно-теоретический и информационно-методический журнал / Ростовский юридический институт МВД России : РЮИ МВД России. - 2007. - № 3. - С. 51-55
28. Коссак В. Проблеми удосконалення поняттєвого апарату в Цивільному кодексі України // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XIII регіональної науково-практичної конференції (м. Львів, 8-9 лютого 2007 р.) / Львівський національний університет ім. І. Франка : ЛНУ ім. Я.Франка. - 2007. - С.287-289
29. Кучмезова М.С. Принцип свободы договора и его соотношение с иными гражданско-правовыми принципами / М. С. Кучмезова // Право и образование : Научный журнал / НОУ СГА. - 2007. - № 4. - С. 110-119
30. Мамутов В. Регулювання особистих немайнових і майнових відносин громадян в Цивільному кодексі України / В. Мамутов, О. Зверева // Юридична Україна : правовий часопис / Київський регіональний центр Академії правових наук України : Юрінком Інтер. - 2007. - № 2. - С. 16-25
31. Маковій В.Л. Набувальна давність як цивільно-правовий строк / В.Л.Маковій // Південноукраїнський правничий часопис. - 2007. - № 2. - С. 99-101
32. Методологія приватного права: Зб. наук. праць (за матеріалами наук.-теорет. конф., м. Київ, 30 травня 2003 р.) / Редкол.: О.Д.Крупчан (голова) та ін. – К.: Юрінком Інтер.- 2003. – 480 с.
33. Міжнародні документи з авторського права і суміжних прав. - Дніпропетровськ, 2003. - 32 с.
34. Музика Л.А. Цивільне право України. – К.: Прецедент, 2006. – 218 с.
35. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. – 2-е вид., перероб і доп. / За ред. О.В.Дзери (кер.авт.кол.), Н.С.Кузнецової, В.В.Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Т.1. – 832 с.
36. Нагорняк К.М. Деякі питання зловживання правом у цивільному законодавстві України / К.М.Нагорняк // Південноукраїнський правничий часопис. - 2007. - № 2. - С. 107-110

37. Нотаріальне оформлення цивільно-правових документів: Зразки. Роз'яснення. Нормат. акти : (довідник). - К.: : Юрінком Інтер. - 2000.- 234с.
38. Нотаріат в Україні: навч. Посібник / Л. К. Радзієвська . - К.: - 2000.- 203с.
39. Нотаріальне оформлення цивільно-правових документів: Зразки. Роз'яснення. Нормат. акти : (довідник). - К.: - 1999.-276 с.
40. Основи римського приватного права: Навчальний посібник / О. А. Підпригора - К.: : Вентурі.- 1997. –295с.
41. Право інтелектуальної власності України: Навчальний посібник для студентів юридичних ВУЗів / Підпригора О.А., Підпригора О.О. – К.: Юрінком Інтер. – 1998 р.- 256 с.
42. Спасибо-Фатєєва І. Спірні питання недійсності правочинів та її наслідків // Вісник Академії правових наук України. - 2007. - № 3. - С. 95-106
43. Спадкове право: Навчальний посібник / С.Я. Фурса , Є.І.Фурса.-К.: Атака. –2002.- 496с.
44. Цивільне право України: Підручник / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер.- 2004. – 567 с.
45. Цивільне право України: Підручник / Є.О. Харитонова, Н.О. Саніахметова. – К.: Істина .- 2003р.- 776с.
46. Цивільне право України: Навчальний посібник / За заг. ред. І.А.Бірюкова, Ю.О.Заїки. – К.: Істина. - 2004. – 224 с.
47. Цивільне право України: Підручник: У 2 книгах / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – 2-е вид., допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер.- 2004. – 703с.
48. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / Борисова В.І. (кер.авт.кол.), Баранова Л.М., Жилінкова І.В. та ін.; За заг.ред. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т.1. – 480 с.
49. Цивільне та сімейне право України у запитаннях та відповідях: Навчальний посібник /За ред. Є.О. Харитонова , О.М. Калітенко .-Х.: ТОВ “Одіссей”.-2002 – 640 с.
50. Шаповал Л. І. Представництво в цивільному праві : Автореферат дис. к.ю.н.:12.00.03 / Шаповал Л.І. ; Академія правових наук України. - К., 2007 (К.). - 20 с.

Упорядник:

Легеза Юлія Олександрівна

МАТЕРІАЛИ
інформаційно-методичного забезпечення дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)»

Підписано до друку _____. Формат 30x42/4.
Папір офсет. Ризографія. Ум.друк.арк.2,8.
Обл.-вид.арк. 2,8. Тираж 300. Зам. №

Національний гірничий університет
49005, м.Дніпропетровськ, пр.К.Маркса, 19